

VOJENSKÉ ZDRAVOTNICKÉ LISTY

ROČNÍK XXX

SRPEN 1961

ČÍSLO 4

331.053.2(:335):616-079

K VYDÁNÍ NOVÉHO PŘEDPISU ZDRAV-2-1, „LÉKAŘSKÉ POSUZOVÁNÍ SCHOPNOSTI K VOJENSKÉ SLUŽBĚ“

Plukovník MUDr. Miloslav DRAŠNAR, MNO-NT / zdravotnická správa

Aby naše ozbrojené síly mohly řádně plnit svůj úkol být záštitou mírového budování našeho lidu a být připraveny chránit jeho svobodu a socialistické vymoženosti, musí jejich organizace a složení odpovídat současnému vývoji techniky a válečného umění. Jde však nejen o vybavení ozbrojených sil nejdokonalejší technikou, nýbrž i o dokonalý výběr osob, které musí být schopny tuto techniku zvládnout a používat. Při výběru hraje velmi významnou úlohu zdravotní stav těchto osob.

Předpis Zdrav-2-1, „Směrnice pro lékařské posuzování schopnosti k vojenské službě“, vydaný v r. 1954, neodpovídal již prudkému stavu vývoje čs. ozbrojených sil v minulých letech. Dovoloval totiž uznat schopnost k vojenské službě i u takových forem nemocí a vad (např. nervových a duševních, srdečních, očních, ušních aj.), při nichž jejich nositel svým zdravotním stavem již nezaručoval, že v současné době technického vývoje armády a v podmínkách pravděpodobného vedení válečných operací bude ještě schopen plně zvládnout všechny úkoly, nutné pro řádný výkon vojenské služby. Neuváděl rovněž přesně a podrobně, jakým speciálním ještě požadavkům musí odpovídat zdravotní stav osob pro zařazení k výkonu řadové služby u jednotlivých druhů vojsk. Stejně tak uspořádání hlavy 2 předpisu Zdrav-2-1 — „Seznam nemocí a tělesných vad“ — s tradičně odlišným číselným označováním jednotlivých nemocí a vad od jejich označování v občanském životě si vyžádalo nové úpravy.

K odstranění těchto nedostatků bylo provedeno přepracování hlavy 2 až 4 předpisu Zdrav-2-1 a jeho vydání v provizorní formě skript na podzim roku 1958. Na podkladě zkušeností získaných s nimi při zápisu branců, při odvodu, přezkumech apod. byl v r. 1960 zpracován nový předpis Zdrav-2-1, „Lékařské posuzování schopnosti k vojenské službě“, k jehož vydání tiskem nyní dochází. V něm jsou oproti předpisu Zdrav-2-1 z r. 1954 uplatněny tyto hlavní změny:

a) je podstatně rozšířena část předpisu, jednáající o způsobu a metodice provádění lékařských prohlídek při posuzování schopnosti k vojenské službě. Stalo se tak proto, aby předpis byl spolehlivým vodítkem hlavně lékařům státní zdravotní správy, určeným k provádění lékařských prohlídek při zápisu branců a při odvodech. V občanském životě se tito lékaři totiž nesetkávají zpravidla s nutností vyšetřovat tak podrobně zrak, sluch, ústrojí nervové aj., jako je třeba pro rozhodnutí, zda a u kterého druhu vojsk je vyšetřovaný schopen konat vojenskou službu. Podrobně je proto rozpracováno, jak vyšetřování provádět a jak zapisovat jeho výsledky;

b) rozšířena je část o vyšetřování a posuzování žadatelů o přijetí do vojenských škol, učilišť a akademií a za vojáky z povolání, přičemž je stanoveno, že všichni tito žadatelé musí být odborně vyšetřeni ve vojenské nemocnici;

c) nejpodstatnější částí předpisu je „Seznam nemocí a vad“. Je uspořádán podle podrobné statistické klasifikace nemocí používané mezinárodně, přičemž čísla jednotlivých nemocí v „Seznamu nemocí a vad“ jsou shodná s čísly uvedené statistické klasifikace. Je tím umožněno lepší a rychlejší statistické vyhodnocování a srovnávání výsledků se statistikami civilního sektoru. Stupeň jednotlivých nemocí je vyjádřen v odstavcích písmeny a), b), c) atd., u nichž je uveden vždy odpovídající jim stupeň schopnosti k vojenské službě pro brance, žadatele a jednotlivé druhy vojáků;

d) druh a náplň dosavadních zdravotních klasifikací zůstávají nezměněny. Toliko místo dosavadní klasifikace „neschopen vojenské služby, přezkoušet...“ zavádí nový předpis výstižnější znění „dočasně neschopen vojenské služby“. Aby se v předpisu vyšetřilo místo pro nutné obsáhlejší vyjadřování forem jednotlivých

nemocí a vad, jsou v „Seznamu nemocí a vad“, vyjádřeny jednotlivé zdravotní klasifikace písmeny A až D. Při tom A a B značí „schopen řadové služby“, C značí „schopen neřadové služby“ (u praporčíků, důstojníků a generálů C₁ značí „schopen s omezením prvního stupně“ a C₂ značí „schopen s omezením druhého stupně“), D značí „dočasně neschopen vojenské služby“ a Dv značí „neschopen vojenské služby, vymazat z evidence“.

Předpis rovněž přesně uvádí, ve kterých případech jsou „schopní neřadové služby“ schopnými konat i strážní službu;

e) u řady nemocí jsou zpřísněny podmínky pro přiznání schopnosti k vojenské službě, čímž je umožněno vyloučit již při odvodu z výkonu vojenské služby nemoce a vady, které se ukázaly neúnosnými pro výkon vojenské služby v soudobých podmínkách, kdy jsou oproti dřívějšímu kladeny vyšší nároky na lidský organismus (především na smyslové orgány, nervový a duševní stav apod.). Jde hlavně o tuberkulózu plic, duševní poruchy, vady zrakové a ušní, nemoci ústrojí cévního aj. Naproti tomu u některých nemocí — vzhledem k lepším současným možnostem jejich přesného rozpoznání a léčení — jsou stanoveny méně přísné podmínky pro uznání schopnosti k vojenské službě, např. u nemocí krevních;

f) předpis je uspořádán tak, aby byl použitelný i za války. Jsou vyznačeny nemoci, které pro svou závažnost vylučují možnost vykonávat vojenskou službu v míru, připouštějí ji však za války, kdy je jednak vyšší potřeba vojáků, ale i větší možnost umístit je v případě jejich narušeného zdravotního stavu na vhodné funkce;

g) v „Tabulce dodatečných zdravotních požadavků pro řadovou službu u jednotlivých druhů

vojsk (jednotek)“ jsou přesně vymezeny podmínky, jimž musí vyhovovat osoby pro zařazení k výkonu řadové služby u nich;

h) do předpisu je pojat text dohody ministerstva národní obrany a ministerstva zdravotnictví o provádění zdravotní péče o brance, důležitého to opatření ke zlepšení zdravotního stavu branců.

Uvedené uspořádání předpisu, jehož hlavní části byly prověřeny i praxí v r. 1958 až 1960, má přispět k lepšímu posuzování schopnosti k vojenské službě u jednotlivých nemocí a vad. I když předpis ponechává možnost individuálního posouzení vyšetřované osoby a zdůrazňuje nutnost posuzovat člověka celého, tj. přihlížet i k jeho znalostem, schopnostem, funkční přizpůsobitelnosti a možnosti kompenzování zdravotní poruchy, je jeho uspořádáním vyloučen příliš široký subjektivismus při posuzování schopnosti k vojenské službě.

Je na lékařích, aby se s novým předpisem Zdrav-2-1 důkladně seznámili a při své posudkové činnosti jej přesně používali. Přispěje to ke zkvalitnění výběru osob pro výkon vojenské služby a tím i ke zvýšení bojeschopnosti čs. ozbrojených sil.

Souhrn

V letošním roce vychází tiskem nový zdravotnický předpis Zdrav-2-1, „Lékařské posuzování schopnosti k vojenské službě“. Článek uvádí a zdůvodňuje jeho odlišnosti od předpisu dosavadního, hlavně zpřísnění podmínek pro uznání schopnosti k vojenské službě u některých nemocí a vad a číselné označování jednotlivých nemocí a vad shodně s jejich čísly v podrobném seznamu nemocí používaném mezinárodně.